

Zeg maar Jet

biografie

© 2021 Wim van Miltenburg

ISBN: 978-94-0362-886-8

Auteur: Wim van Miltenburg

Omslag: Wim van Miltenburg

Alle afbeeldingen komen uit het familiearchief, tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Wim van Miltenburg

Zeg maar Jet

biografie

2021

De coauteurs van het laatste hoofdstuk 'De laatste twee jaar' zijn mijn broers en zus Frans, Everard, John, Nico en Annelies.

Mijn dank gaat extra uit naar Annelies en Frans voor de aanvullende informatie en de correcties.

'Mijn naam is Henriëtte van Miltenburg-Oor en ben geboren op dertig april in het jaar 1922. Ik ben opgegroeid in een zeer streng katholiek gezin. Na mijn trouwen met de liefde van mijn leven heb ik acht kinderen gekregen. In 1961 ben ik weduwe geworden. Ik heb gewoond in Utrecht, Oudenrijn, Vleuten, Houten en Maarssen. Ik ben voor een dubbeltje geboren en nooit een kwartje geworden. Ik ben altijd gewoon gebleven. Dus zeg maar gewoon Jet.'

A handwritten signature in black ink, reading 'Henriëtte van Miltenburg-Oor'. The signature is written in a cursive style with a horizontal line underneath.

Inhoud

Sterfbed	9
Willem van Noortstraat	21
Geloof, hoop en liefde	43
Een mooie periode	67
Elk huisje heeft zijn kruisje	97
De laatste twee jaar	123
Appendix 1	144
Appendix 2	146
Appendix 3	148
Verschenen van de auteur	149

STERFBED

Iedereen was opgetrommeld, de kinderen met aanhang en de kleinkinderen. Achterkleinkinderen waren er nog niet. Er was wel een achterkleinkind op komst. En dat wist moe nog, want bij het individueel afscheid nemen zei ze nog 'Baby'. En dat maakte grote indruk op de aanstaande moeder. We wisten dat het einde naderde. Daarom hadden we een priester laten komen voor toedienen van de laatste sacramenten aan moe, het bedienen. Niemand kende de beste man die bij een voor ons onbekende parochie hoorde, maar dat maakte blijkbaar niet uit. Het was een kapelaan. Het kiezen van een geestelijke van de parochie uit Vleuten waar we jaren gewoond hadden, bleek een onmogelijke opgave. De stervenden vielen onder de parochie waar ze op dat moment woonden. Daar was geen discussie over mogelijk.

Er waren te weinig stoelen voor ons allemaal in het zaaltje dat speciaal ingericht was voor het samenzijn tijdens de laatste levensuren voor bewoners van het zorgcomplex. Een wit ongezeellig hok met een functioneel keukenblok ter ondersteuning voor het afleggen van een overledene en een systeemplafond. Mijn broers en zus zaten wel op een stoel, maar voor de kleinkinderen waren deze niet meer beschikbaar. Moe zou in zo'n situatie hebben gezegd: *'Die moeten dan maar staan. Die hebben nog jonge benen.'* En die hadden ze ook. In een groepje stonden ze bij elkaar, zonder morren. We noemden onze moeder geen ma, mama, mam of moeder, maar gewoon moe. Het zal onbewust als vleinaam bedoeld zijn door ons. Hoe het zo is gegroeid weet ik niet, maar het woordje moe hebben ons hele leven lang gebruikt. Voor de kleinkinderen was moe gewoon oma of oma Houten.

Het bed, met moe liggend op haar zij in foetushouding en slordig toegedekt met een deken, stond in het midden. Het was eigenlijk niet meer mogelijk om nog serieus contact te krijgen met moe. Als ze iets wilde zeggen was het onverstaanbaar. Het gevolg was dat er dan werd geraden wat ze zou hebben gezegd. En dan voelde

je de teleurstelling bij moe als je herhaalde wat ze helemaal niet had gezegd. Dat was best een rare en frustrerende situatie. Soms was ze wel weer even helder. Toen die kapelaan zichzelf voorstelde aan moe, zei ze: '*Oh, anders zie je ze nooit!*' De precieze reden weet ik niet, maar ze was duidelijk teleurgesteld in de kerk. Ze had al die jaren geen contact meer gehad met de kerk. Maar ja, ze kwam er zelf ook niet meer. De kapelaan begon te praten over God en wat dies meer zij.

Mijn broers en ik waren allemaal misdienaar geweest in onze jeugd. Niet in de kerk, maar bij de nonnen in 'Spes nostra'. Dat schepte om een of andere reden een band met die kapelaan en hij begon allerlei vragen te stellen. Maar voor zover ik weet, deed niemand van de kinderen nog iets aan het geloof. De dorpskerk Willibrord vonden we vroeger toen we misdienaar waren helemaal niets. Veel te onpersoonlijk. Moe had na de dood van papa in 1961 niet veel mogelijkheden om het hoofd boven water te houden. Sociale voorzieningen stonden nog in de kinderschoenen. De politiek was er wel mee bezig en de ambtenaren van de gemeente Vleuten-De Meern, zoals Jaap Sprong ⁽¹⁾, deden er alles aan om de gemeente in beweging te krijgen voor steun aan hulpbehoevende gezinnen. De vader was normaliter de kostwinner en de moeder had de taak de opvoeding van de kinderen op zich te nemen. En de gezinnen waarvan de vader was gestorven en er hierdoor geen inkomsten waren, hadden vaak naast de emotionele kanten van de dood ook financiële problemen op te lossen. Oom Adrie, de broer van moe en frater bij de Fraters van Tilburg aan de Gasthuisring was ook erg behulpzaam. Zowel mentaal als financieel. We keken er altijd naar uit als mijn oom weer eens gepland had om langs te komen in Vleuten.

⁽¹⁾ J. J. Th. (Jaap) Sprong (* 28-07-1916 - † 21-07-1998) was katholiek, bestuurslid van de plaatselijke KVP, hoofd van de afdeling Algemene zaken en Sociale zaken en later chef kabinet van de gemeente Vleuten-De Meern.

Moe bleef dus met zeven kinderen achter in de leeftijd van één tot en met negen jaar. Moe was best wel creatief en pakte de kans om de jongens zo gauw ze oud genoeg waren misdienaar te laten worden bij het toen net gebouwde nonnenklooster aan de Hindersteinlaan in Vleuten. In ruil kreeg ons gezin af en toe wat toegeschoven in de vorm van eten, kleren, geld en zo meer. Het plukken van kruisbessen in de kloostertuin staat me nog helder voor de geest. Emmers vol. En later na de mis het ontbijt met de pastoor én met echte roomboter. Dat ging zo een aantal jaren door tot de jongste er ook genoeg van had. Ik denk tot ongeveer 1977.

Zoals altijd in dit soort situaties had ik grote moeite om mijn aandacht bij het gepreek van de kapelaan te houden en ging ik wat mijmeren over vroeger. Zou moe dat ook hebben gehad? Dat hoor je wel eens, dat je leven als een film in je hoofd voorbijflitst op het moment suprême.

Moe was nogal een controller. Dat kwam niet alleen door haar karakter. Het is namelijk best een logisch gevolg van hetgeen ons gezin is overkomen. Als je alleen achterblijft met zeven kinderen dan moet je wel alles in de gaten gaan houden. Wij vonden dat in de loop der jaren natuurlijk wel behoorlijk vervelend worden, want ook toen we dachten dat we het zelf wel konden rooien bleef de controle maar doorgaan. Voor mij persoonlijk vormde het nogal een belemmering op mijn sociale leven. Spelen met een vriendje kon nog net, maar eten bij een vriendje kon niet, dat moest gewoon thuis. Logeren was al helemaal niet mogelijk. Alle uitnodigingen voor verjaardagsfeestjes van vriendjes werden genegeerd. Zelf een feestje geven kon ook niet. Later heb ik pas begrepen waarom dat was: als je iets ontvangt of doet, dan moet je dat op een dag ook weer terug doen. En daar was geen geld voor. Maar dat was voor een kind moeilijk te snappen.

In de grote vakantie na de kleuterschool werd ik ziek. Ik kon daardoor na de vakantie nog niet naar de eerste klas. In mijn beleving kwam er elke dag een wijkzuster langs om bloed te prikken. Op een gegeven moment ging het weer wat beter met me en toen de melkboer aan de deur kwam vroeg moe een keer wat voor lekkers ik wilde hebben om aan te sterken. Vanaf die dag ben ik erg gecharmeerd van vanillevla. En dat is nog steeds zo.

Ik was dus te laat voor de eerste schooldag op de Sint Willibrordusschool aan de Schoolstraat in Vleuten. Juffrouw Goedhart was mijn eerste juf. Meester Teunissen was hoofd van de school. Ik was erg verlegen en ben toen door moe naar school gebracht. Daar maakte ze gewoon tijd voor.

Ik speelde graag met een meisje verderop uit de straat. We waren ongeveer even oud. We speelden bijvoorbeeld verstoppertje met de andere kinderen uit de toch wel kinderrijke buurt 'Over het Spoor'. Of we haalden onschuldig kattenkwaad uit. Of we hielpen een kikker die toevallig in de straat heen en weer sprong. Mijn vriendinnetje en ik bleven opvallend vaak bij elkaar. Een verliefdheid begon te ontplooiën. Tot de dag dat ik niet meer buiten mocht spelen van moe. Ze had iets gehoord van andere mensen. Ik was te jong, maar toch al zeker acht jaar!

Stoeien met mijn zus mocht ook niet. Mijn zus was denk ik een jaar of zes à zeven en ik een jaar of negen à tien. Maar dat onschuldig rollebollen was dus verboden. '*Dat doen we hier niet*' zei ze, zonder ook maar enig uitleg te geven. We snapten er niets van.

We kregen ook zakgeld. Niet zoveel, maar toch. Bij bakker van Munster tegenover de katholieke kerk naast het verenigingsgebouw had ik een automaat ontdekt. Een automaat met lekkers. Voor een kwartje trok ik een snoepreep uit de muur. Ik had daar blijkbaar zin in. We hadden toen thuis dat snoepgoed niet en ik had toch wel vaak honger. Honger klopt niet helemaal. Het was

meer trek, want we kregen allemaal best wel genoeg te eten. Het zal wel de variatie zijn die ik miste.

Op een dag was ik achter het huis aan het voetballen met een klasgenootje in de brandgang. Die brandgang hebben we altijd 'poort' genoemd, maar ik weet niet waarom. Hoe vaak de bal over de schutting bij buurvrouw Linschoten was geschoten, per ongeluk natuurlijk, is niet op één hand te tellen. Maar ze bleef altijd vriendelijk. Dat klasgenootje was een jaar blijven zitten en dus ook een jaar ouder. Hij zat net in een groeispurt en was daardoor een kop groter dan ik. Toen moe dat zag, werd ik binnengeropen.

'Wie is dat?', vroeg ze.

'Dat is Theo. Zit in mijn klas.'

'Die ziet er veel ouder uit. Daar mag je niet meer mee spelen. En binnenblijven', gaf moe als reactie.

Mijn klasgenootje heeft nog een half uur staan wachten en is toen maar met de staart tussen zijn benen naar huis gegaan. Op school hebben we er niet meer over gesproken. Een vriendje was het ook niet meer, terwijl zijn achternaam toch ook Miltenburg was, maar dan zonder 'van'.

Ik kan me nog herinneren dat moe op een dag in paniek was geraakt. Ze miste namelijk een knaak uit haar portemonnee. Die twee gulden vijftig was heel veel geld in die tijd. Haar hele financiële planning zou hierdoor in de war raken. Alle broers en zus werden bij elkaar geroepen en we werden vriendelijk doch dringend verzocht te melden wie de dief was. Niemand reageerde. Tot op heden is de verdwijning niet opgehelderd. Of we durfden de diefstal niet op te biechten of die knaak is er nooit geweest. Ach, we zijn het financieel te boven gekomen.

Toen ik in de vijfde klas zat, je bent dan al rond de elf jaar en je voelt jezelf dan al behoorlijk groot, moest ik tussen de middag een lege doos ophalen bij de kruidenier een straat verderop aan de